

ԳՅՈՒՂԱՏՈՒՄԻ ԻՐԱՅՈՒՄ



Վերաբացվել է Կասյան փողոցին հարող հրապարակում գտնվող գյուղատնտեսական տոնավաճառը

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարար Իգնատի Առաքելյանը և Երևանի քաղաքապետի տեղակալ Դավիթ Օհանյանը հունիսի 10-ին մասնակցել են Կասյան փողոցին հարող հրապարակում գտնվող գյուղատնտեսական տոնավաճառի վերաբացման արարողությանը:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարը՝ Երևանի քաղաքապետի տեղակալի ուղեկցությամբ շրջել է տոնավաճառում, գնումներ կատարել, գրուցել գյուղացիների և գևորդների հետ: «Կարևորն այն է, որ գյուղատնտեսական տոնավաճառն այս տարի ևս վերաբացվեց: Մաշտոցի պողոտային հարակից տարածքում ևս նախատեսվում է վերաբացել գյուղատնտեսական տոնավաճառը՝ համապատասխան պահանջարկի դեպքում: Շուկան է ձևավորում գինը, և այս գյուղատնտեսական տոնավաճառը հարմար է թե գյուղացու, թե քաղաքացու համար նրանով, որ սակարկելու հնարավորություն կա», - նշել է նախարար Իգնատի Առաքելյանը: Փոխքաղաքապետ Դ. Օհանյանն էլ հիշեցրել է, որ երբ բացօթյա առևտուրը կանոնակարգվելու ուղղությամբ կոնկրետ քայլեր ձեռնարկվեցին, մտավախություն կար, որ դրանից կարող են տուժել նաև գյուղացիները: Սակայն նման անցանկալի զարգացում տեղի չի ունեցել, քանի որ անմիջապես հետևել է Երևանի քաղաքապետ Տարոն Մարգարյանի հանձնարարականը՝ մայրաքաղաքի վարչական շրջաններում երեք տասնյակից ավելի գյուղատնտեսական փոքր շուկաներ բացելու վերաբերյալ: Անհրաժեշտության դեպքում գյուղմթերքի տոնավաճառների համար կտրամադրվեն նոր տարածքներ, իսկ գյուղատնտեսության նախարարության հետ համագործակցությունը կլինի շարունակական: Տոնավաճառին մասնակցում են հանրապետության տարբեր մարզերի շուրջ 125 գյուղացիական տնտեսություններ, որոնք սպառողներին ներկայացնում են բացառապես սեփական արտադրանքը: ՀՀ Նախագահի նախաձեռնությամբ 2011 թվականից կազմակերպվող այս տոնավաճառների համար մասնակցության պայմաններն անփոփոխ են: Մասնակցությունը տոնավաճառին թույլատրվում է միայն գյուղատնտեսության աջակցության մարզային կենտրոնների (ԳԱՄԿ) կողմից տրված համապատասխան տեղեկանքների առկայության դեպքում, որոնք հավաստում են, որ վաճառքի ներկայացվող ապրանքը տվյալ մասնակցի սեփական արտադրանքն է: Առևտրային միջնորդների մասնակցությունը տոնավաճառին բացառվելու նպատակով, կազմակերպիչների կողմից տեղում իրականացվում է վերահսկողություն: Տոնավաճառի մասնակիցներին անվճար տրամադրվել են հարմարավետ վրաններ, վաճառասեղաններ, կշեռքեր ու սայլակներ: Երևանի քաղաքապետարանը յուրաքանչյուր տոնավաճառի օրվա ավարտին իրականացնելու է տարածքի մաքրման աշխատանքներ, իսկ հասարակական կարգը և երթևեկությունը կարգավորում է ՀՀ ոստիկանությունը:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՅՈՒԹՅՈՒՆ

Ապահովագրական համակարգի ներդրման ծրագիր

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարար Իգնատի Առաքելյանը հրավիրել էր խորհրդակցություն, որին մասնակցել են գյուղատնտեսության նախարարի տեղակալ Ռ. Մակարյանը, Կենտրոնական բանկի ֆինանսական համակարգի կայունության և զարգացման վարչության պետ Անդրանիկ Գրիգորյանը, «ԱԿԲԱ-ԿՐԵԴԻՏ ԱԳՐԻԿՈՆ ԲԱՆԿ» ՓԲԸ գլխավոր գործադիր տնօրեն Յ. Անդրեասյանը, «ՎՏԲ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԲԱՆԿ»-ի գլխավոր տնօրեն Յու. Գուսևը, բանկային համակարգի այլ ներկայացուցիչներ:

Աշխատանքային խորհրդակցության ընթացքում հիմնականում ներկայացվել են գյուղատնտեսությունում հակակարկտային ցանցերի ներդրման պետական աջակցության, կաթիլային ոռոգման համակարգերի ներդրման համար տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման ծրագրերին վերաբերող հարցեր:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

Վարչապետ Կարեն Կարապետյանի գլխավորությամբ, կառավարությունում տեղի է ունեցել հերթական խորհրդակցությունը, որի ընթացքում քննարկվել են ՀՀ Արարատի և Արմավիրի մարզերից ներկայացված նոր ներդրումային ծրագրերը: Բիզնես ծրագրերը վերաբերում էին գինեգործության և մրգային օդիների արտադրության ընդլայնմանը, օրգանական գյուղմթերքի վերամշակմանը, գյուղատնտեսական սարքավորումների արտադրությանը, ջերմոցային տնտեսությունների ընդլայնմանը և այլն:

Մանրամասներ են ներկայացվել ծրագրերի տնտեսական հիմնավորումների և ֆինանսական գնահատականների վերաբերյալ: Վարչապետը նշել է, որ բոլոր ծրագրերը պետք է դիտարկվեն սահմանված հայտանիշերի հիման վրա: Կարեն Կարապետյանը կարևորել է բիզնես ծրագրերի գնահատումը՝ ըստ ակնկալվող արդյունքների ու ռիսկերի և հանձնարարել պատասխանատուներին՝ հավանության արժանացած ծրագրերին ընթացք տալու նպատակով, համատեղ ուսումնասիրել աջակցության հնարավորությունները:

2017 թ. գյուղատնտեսական աշխատանքների համար անհրաժեշտ 5 մլն լիտր դիզվառելիքի պահանջարկը բավարարելու համար անհրաժեշտություն է առաջացել հանրապետություն ներկրել մինչև 5 մլն լիտր դիզելային վառելիք: Այն շուկայականից ավելի մատչելի գներով կտրամադրվի հանրապետության հողօգտագործողներին, գյուղատնտեսական կոոպերատիվներին, ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կազմակերպություններին:

Պետական աջակցության ծրագրի իրականացման նպատակով կհատկացվի 171 մլն 500 հազար դրամ, որը կտրամադրվի «Մաքսիմ» ընկերությանը՝ մինչև 5 մլն լիտր դիզելային վառելիքի մատակարարումները (1 լիտրը՝ 314.3 դրամ արժեքով, որից սուբսիդավորման ենթակա գումարը՝ 1 լիտրի համար 34.3 դրամ) կազմակերպելու համար: Կարեն Կարապետյանը հորդորել է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարար Իգնատի Առաքելյանին՝ խնդրի կարգավորման հարցը պահել հսկողության տակ:

Համայնքների գյուղատնտեսական ռեսուրսների կառավարման և մրցունակության երկու ծրագրերի շրջանակում, ձեռք բերված գույքի հետագա շահագործումն ապահովելու նպատակով կառավարությունն ընդունել է «Գույք նվիրաբերելու, սեփականության իրավունքով հանձնելու և ամրացնելու մասին» որոշում: Ծրագրերի գլխավոր նպատակն արոտավայրերի բարելավումն ու անասնապահության զարգացման խթանումն է հանրապետության այն համայնքներում, որտեղ բնակչության եկամուտների հիմնական աղբյուրն անասնապահությունն է: Արդյունքում՝

Եակնորեն կբարելավվի ծրագրի շահառու հանդիսացող 50 համայնքի սոցիալ-տնտեսական վիճակը և կբարձրանա գյուղատնտեսության նախարարության համակարգի 3 կազմակերպության կանոնադրական գործունեության արդյունավետությունը:

Անդրադառնալով փորձարկման լաբորատորիաների գործունեության կանոնակարգմանը՝ Կարեն Կարապետյանը նշել է. «Մի շարք հավատարմագրված պարենային և ոչ պարենային արտադրանքի փորձարկման լաբորատորիաների նախնական մոնիտորինգի արդյունքում հայտնաբերվել են հավատարմագրված ոլորտներից դուրս, ոչ ամբողջական և օրենսդրությանը հակասող փորձարկումներ իրականացնելու դեպքեր, որոնք հանդիսանում են լաբորատորիաների գործունեությունը դադարեցնելու կամ կասեցնելու հիմքեր»:

Հաշվի առնելով, որ նշված դեպքերը բարձրացնում են

Նամայնքային	Էջ 4
Կոոպերացիա	Էջ 5
Մասնագետի խորհուրդը	Էջ 7

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ապահովագրական համակարգի
ներդրման ծրագիր

1

«Մեր ծրագրերի մի մասն ուղղված են նրան, որ ներգրավենք նաև այլ մասնակիցներ, ովքեր կկիրառեն Նոր տեխնոլոգիաներ և արդյունավետ գյուղատնտեսություն կվարեն», - նշել է Նախարար Իգնատի Առաքելյանը:

Ներկայացվել են նաև գյուղատնտեսական տեխնիկայի ֆինանսական վարձակալության՝ լիզինգի պետական աջակցության, տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման, գյուղատնտեսական հումքի մթերումների (գնումների) նպատակով ագրովերամշակման ոլորտին տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների մասնակի սուբսիդավորման և գյուղատնտեսության ոլորտում ապահովագրական համակարգի ներդրման փորձնական ծրագրերը:

Նախարարն ընդգծել է, որ ակնկալում է համագործակցություն՝ նշված ծրագրերի շրջանակներում:

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄ

Խաղողի այգիների քարտեզագրում

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարար Իգնատի Առաքելյանն ընդունել է Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերության (GIZ) «Մասնավոր հատվածի զարգացում և մասնագիտական կրթություն և ուսուցում Հարավային Կովկասում» ծրագրի ղեկավար Վիլհելմ Յուգոյին, կարճաժամկետ փորձագետ, քարտեզագրման մասնագետ Անա Լուգին և ծրագրի ավագ փորձագետ Արամ Բաբայանին: Հանդիպմանը մասնակցում էր նաև Խաղողագործության և գինեգործության հիմնադրամի տնօրեն Չարուհի Մուրադյանը:

Հանդիպման հիմնական նպատակը խաղողի այգիների քարտեզագրումն է, որը հնարավորություն կտա համապարփակ տեղեկատվություն ստանալ Հայաստանում աճեցվող խաղողի այգիների վերաբերյալ: Այնուհետև ծրագրեր կմշակվեն խաղողագործության և գինեգործության իրավական դաշտը կարգավորելու ուղղությամբ: «Խաղողագործությունը գյուղատնտեսության կարևորագույն ոլորտներից է, ուստի անհրաժեշտ է քարտեզագրել և հստակ տվյալների բազա ունենալ, որպեսզի ուսումնասիրելով շուկայի պահանջարկը՝ կարողանանք մեր երկրում զարգացնել խաղողագործությունն ու գինեգործությունը», - ասել է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարար Իգնատի Առաքելյանը:

Նախարարը տեղեկացրել է, որ Խաղողագործության և գինեգործության հիմնադրամը կազմել է հարցաթերթիկ և պայմանավորվածություն է ձեռք բերել Ի-Վի-Էն գինու ակադեմիայի ուսանողների հետ: Նրանք մարգերում արդեն սկսել են առաջնային տեղեկատվության հավաքագրումը: ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարը նշել է նաև, GIS տիեզերական հեռազննման համակարգի ներդրման միջազգային ցանկացած փորձ, որը հնարավոր է տեղայնացնել Հայաստանում, նախարարությունը պատրաստակամ է քննարկել: «Մասնավոր հատվածի զարգացում և մասնագիտական կրթություն և ուսուցում Հարավային Կովկասում» ծրագրի ղեկավար Վիլհելմ Յուգոյն նշել է, որ հունիսի 13-14-ը Երևանում կմեկնարկի «Կադաստրի համակարգում խաղողի այգու տեղադրման ներուժն ու պահանջները» խորագրով սեմինարը և հուլիսի հայտնել, որ այն հետաքրքրություն կառաջացնի խաղողագործության ոլորտի մասնագետների մոտ: Խաղողագործության և գինեգործության հիմնադրամի տնօրեն Չարուհի Մուրադյանը տեղեկացրել է, որ սեմինարի ընթացքում կներկայացնեն այն բոլոր ծրագրերը, որոնք Գյուղատնտեսության նախարարությունը պատրաստվում է իրականացնել խաղողագործության ոլորտում: Հանդիպման ավարտին՝ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարը հաջողություն է մաղթել և նշել, որ միշտ պատրաստ է քննարկել առկա հարցերը:

ԱՍՈՒԼԻՄ

Փոխնախարարը ներկայացրել է ընթացիկ ծրագրերը

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի տեղակալ Ռոբերտ Մակարյանը մամուլի ասուլիսի ընթացքում տեղեկացրել է, որ հունիսի 10-ին վերաբացվում է Երևան քաղաքի Կասյան փողոցի վերին հատվածում գտնվող գյուղատնտեսական մթերքների տոնավաճառը:

Ամփոփելով նախորդ տարիների տոնավաճառների արդյունքները՝ Ռոբերտ Մակարյանը նշել է, որ ընդհանուր առմամբ, 2011 թվականից ի վեր մայրաքաղաքում կազմակերպվել է 581 տոնավաճառ: Անդրադառնալով մթերումների պարտքերի մարումների գործընթացին՝ փոխնախարարը տեղեկացրել է, որ 2017 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ, 2015-2016 թթ. գնված պտուղաբույսերից են և խաղողի դիմաց գյուղացիական տնտեսությունների նկատմամբ վերամշակող ընկերությունների պարտքերը կազմել են շուրջ 1660 մլն դրամ: «Հունիսի 7-ի դրությամբ պարտքերը կազմում են 187 մլն դրամ: Ամենօրյա աշխատանք ենք տանում վերամշակող ընկերությունների հետ, որպեսզի վերջիններս առաջիկա շաբաթների ընթացքում կարողանան մարել կուտակված պարտքերը», - հավելել է նա: Ռոբերտ Մակարյանը նաև տեղեկացրել է, որ բանակցությունների արդյունքում «Շահնագարյան» ընկերությունը գնել է «Վինար» ընկերությունից շուրջ 50 մլն դրամի կոնյակի սակիտ, որից ստացված գումարն ուղղվել է Զաղթաշենի և հարակից գյուղերի բնակիչների պարտքի մարմանը:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության առաջիկա նախաձեռնությունների թվում Ռոբերտ Մակարյանը մատնանշել է առաջիկայում արտահանման համակարգման կառույցի կազմակերպումը, որի հիմնական նպատակը կլինի աջակցել ոլորտում գործող փոքր և միջին ձեռնարկություններին իրենց արտադրանքը միջազգային չափանիշներին համապատասխանեցնել և արտահանման գործընթացն արդյունավետ իրականացնել: «Մենք քայլեր ենք ձեռնարկում, որպեսզի այս տարի կարողանանք պիլոտային ծրագիր իրականացնել և հաջորդ տարվանից կարողանանք ավելի մեծ ծավալներով կազմակերպենք արտահանումները», - նշել է փոխնախարարը: Ասուլիսի ընթացքում նախարարի տեղակալը համառոտ ներկայացրել է նաև ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության ընթացիկ մի շարք ծրագրեր, մասնավորապես գյուղատնտեսական տեխնիկայի լիզինգի և մեքենա-տրակտորային կայանի (USV) ստեղծման ուղղությամբ տարվող աշխատանքները:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

1

Հայաստանի շուկայում իրացվող պարենային և ոչ պարենային արտադրանքի վտանգավորության ռիսկերը, ինչպես նաև բացասաբար են ազդում տեղական արտադրանքի վարկանիշի վրա՝ վարչապետը հանձնարարել է ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարին մեկամսյա ժամկետում փորձարկման լաբորատորիաների մասնակցությամբ կազմակերպել ոլորտը կանոնակարգող իրավական ակտերի միատեսակ կիրառման վերաբերյալ քննարկումներ, ձեռնարկել միջոցներ քննարկումների ընթացքում, ի հայտ եկած կամ բարձրաձայնված խնդիրների լուծման ուղղությամբ, անհարժեշտության դեպքում մշակել և սահմանված կարգով ներկայացնել իրավական ակտերի նախագծեր: Կառավարության ղեկավարը հանձնարարել է հատուկ ուշադրություն դարձնել գործող իրավական ակտերով նախատեսված արտահերթ և պարբերաբար գնահատումներ իրականացնելու ընթացակարգերին: Ոլորտի իրավական դաշտի քննարկումներից հետո, մեկամսյա ժամկետում, հավատարմագրված բոլոր լաբորատորիաներում կիրականացվեն արտահերթ գնահատումներ՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով հավատարմագրման ոլորտից դուրս, ոչ լիարժեք և օրենսդրությանը հակասող փորձարկումներ իրականացնելու փաստերի հիման վրա: Իրականացված գնահատումների արդյունքները կներկայացվեն կառավարության աշխատակազմ: ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարին վարչապետը հանձնարարել է այդ գործընթացը պահել ուշադրության կենտրոնում՝ լաբորատորիաներում իրարանցում չառաջանալու, կոռուպցիոն ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԱՅՑ

Համատեղ աշխատանքային
խմբի ձևավորում

Եռօրյա աշխատանքային այցով Բելառուսի Հանրապետությունում գտնվող Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարար Իգնատի Առաքելյանը հանդիպել է Բելառուսի Հանրապետության գյուղատնտեսության և պարենի նախարար Լեոնիդ Չայացիի հետ:

Հանդիպման ընթացքում առանձնահատուկ ուշադրություն է դարձվել ԵԱՏՄ երկրներում ներմուծվող հիմնական գյուղատնտեսական մթերքների տեղական արտադրանքով փոխարինմանը, երկու երկրների գյուղատնտեսության ոլորտի զարգացման ուղղությամբ իրականացվող աշխատանքներին, մասնավորապես՝ պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել համատեղ աշխատանքային խմբի ձևավորման շուրջ: Կողմերն անդրադարձ են կատարել նաև տոհմային անասնաբուծության և սերմաբուծության ոլորտում համագործակցությանը վերաբերող հարցերին: «Մեզ հետաքրքրում է Բելառուսի հետ համագործակցությունը հատկապես տոհմային անասնաբուծության ոլորտում: Բելառուսական կողմի հետաքրքրության պարագայում Հայաստանում հնարավոր է ստեղծել համատեղ տոհմային սելեկցիոն կենտրոններ», - նշել է Իգնատի Առաքելյանը:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարը տեղեկացրել է, որ Հայաստանում գործում է տոհմային անասնաբուծության զարգացման ծրագիր:

Բելառուսի Հանրապետության գյուղատնտեսության և պարենի նախարար Լեոնիդ Չայացը նշել է, որ Իգնատի Առաքելյանի կողմից բարձրացված հարցերը կարևոր են և անհրաժեշտ է դրանք քննարկել: Նա ընդգծել է, որ երկու գերատեսչությունների դիրքորոշումներն անհրաժեշտ է միավորել, ինչը դրական ազդեցություն կունենա երկկողմ համագործակցության արդյունքների վրա:

Հանդիպման ժամանակ որոշվել է, որ ոլորտում երկու երկրների համագործակցության խորացման հարցերով կզբաղվի համապատասխան աշխատանքային խումբը:

Գյուղատնտեսության նախարար Իգնատի Առաքելյանը հանդիպել է նաև Բելառուսի Հանրապետության անտառային տնտեսության նախարար Միխայիլ Ամելյանովիչի հետ: Հանդիպման ընթացքում քննարկվել է անտառային տնտեսության կառավարմանը վերաբերող հարցեր:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարար Ի. Առաքելյանը նշել է, որ ոլորտը Հայաստանի համար ունի ռազամավարական նշանակություն, իսկ Բելառուսը մեծ փորձ ունի այդ ոլորտում: Պայմանավորվածություն է ձեռքբերվել հետագա համագործակցության հա-

մար ստեղծել համատեղ աշխատանքային խումբ:

Հանդիպման ավարտից հետո Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարն այցելել է Բելառուսի Հանրապետության անտառային տնտեսության նախարարության Անտառային սելեկցիոն-սերմաբուծական հանրապետական կենտրոն, տեղում ծանոթացել հաստատության աշխատանքներին: Իգնատի Առաքելյանն այցելել է նաև Բելառուսի Հանրապետության անտառային տնտեսության նախարարության անտառային տնտեսության կառավարման ունիտար «Բելգոսլես» ձեռնարկություն, ծանոթացել ձեռնարկության գործունեությանը:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարար Իգնատի Առաքելյանն այնուհետև ուղևորվել է ագրոհամալիր՝ տեղում ծանոթանալու կենտրոնի հնարավորություններին: ՀՀ գյուղատնտեսության նախարար Իգնատի Առաքելյանը մասնակցել է նաև «Բելգորո 2017» գյուղատնտեսական միջազգային ցուցահանդեսին, շրջել է տաղավարներով, գրուցել է ոլորտի մասնագետների հետ:

Գյուղատնտեսության նախարար Իգնատի Առաքելյանն աշխատանքային այցի շրջանակներում հանդիպել է նաև Բելառուսի Հանրապետության արդյունաբերության նախարար Վիտալի Վոլկի հետ:

Հանդիպման ընթացքում քննարկվել են Հայաստանում իրականացվող գյուղատնտեսական տեխնիկայի ֆինանսական վարձակալության և գյուղատնտեսական տեխնիկայի կայանի (ԳՏԿ) հիմնադրման ծրագրերին վերաբերող հարցեր: «Բելառուսական գյուղատնտեսական տեխնիկայի հնարավորություններին մեր գյուղացիները քաջաճանոթ են, բացի այդ այն նաև մատչելի է», - նշել է նախարարը:

Հանդիպման ընթացքում պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել կազմել մասնագետների խումբ, որոնք կայցելեն Հայաստան՝ կուսումնասիրեն շուկան, կծանոթանան գյուղատնտեսության նախարարության կողմից իրականացվող ծրագրերին:

Բելառուսի արդյունաբերության նախարար Վիտալի Վոլկը նշել է, որ բելառուսական կողմը կարող է տարածաշրջանին համապատասխան կոմբայններ արտադրել, ինչպես նաև պատրաստ են Հայաստանում գյուղատեխնիկայի հավաքման կենտրոն բացել, որը հնարավորություն կտա ավելացնել գյուղտեխնիկայի իրացման ծավալները, և համապատասխան պայմանների դեպքում դրանք Հայաստանի հարևան երկրներին ևս մատակարարելու համար: Կողմերը քննարկել են ոլորտին վերաբերող այլ հարցեր և:

ԼՐԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՃՇԳՐՏՎՈՒՄ ԵՆ
ՎՆԱՍԻ ԶԱՓԵՐԸ

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի տեղակալ Աշոտ Հարությունյանն օրերս այցելել է Արարատի և Արմավիրի մարզեր՝ դիտարկելու ուժեղ քամու և կարկտի պատճառով գյուղատնտեսությանը հասցված վնասի չափերը: Փոխնախարարը մասնավորապես եղել է առավել մեծ վնասներ կրած Սիփանիկ, Արտիմետ, Խորոնք համայնքներում, զրուցել գյուղացիների և համայնքների ղեկավարների հետ:



Դիտարկումների արդյունքներով՝ ուժեղ քամու պատճառով մեծ վնասներ են կրել ջերմոցային տնտեսությունները, հիմնականում վնասվել են պղիթթիլենային թաղանթներ, մետաղյա կոնստրուկցիաները, ինչպես նաև լուլիկի և վարունգի բերքը: «Խնդրել ենք, որպեսզի համայնքային և մարզային հանձնաժողովները վնասների չափերը հաշվարկեն և ներկայացնեն հանրապետական հանձնաժողով, որտեղ դրանք կամփոփվեն և կներկայացվեն կառավարություն, որպեսզի հնարավորության դեպքում գյուղացիներին օժանդակություն ցուցաբերվի՝ վնասը մեղմելու նպատակով: Ցավալի է, մարդիկ նոր էին սկսել բերքահավաքի աշխատանքները, և առանձին տնտեսություններ իսկապես մեծ նյութական վնասներ են կրել, սակայն հուսադրողն այն է, որ մնացած հատվածներում հաջող բերք է սպասվում և կարտոֆիլի, և ցորենի, և բանջարեղենի», - նշել է Աշոտ Հարությունյանը: Փոխնախարարի խոսքով՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ, այս տարի կարկտահարության դեպքերն ավելի քիչ են եղել: Ուժեղ կարկուտ տեղացել է Սյունիքի մարզի որոշ համայնքներում, մնացած դեպքերում՝ Շիրակում, Տավուշի, Արմավիրի մարզում կարկտահարությունը հիմնականում թեթև վնասներ է հասցրել: Աշոտ Հարությունյանը նաև կարևորել է գյուղատնտեսության ոլորտում ապահովագրության համակարգի ներդրումը, ինչը հնարավորություն կտա ապահովագրել գյուղացիների աշխատանքը նման բնական աղետներից, որտեղ մարդկային գործունեությունը որևէ բան փոխելու առումով անուժ է: Արտիմետ համայնքի ղեկավար Վարդան Միրզախանյանի խոսքով՝ բաց բնահողում մշակվող բույսերին քամին վնաս չի հասցրել, թեթևակի վնասվել են ձմերուկի ցանքատարածությունները, սակայն երկրորդ բերքի միջոցով հնարավոր է փոխհատուցել վնասը, ջերմոցային տնտեսություններին հասցված վնասի չափերը դեռևս ճշտվում են: Համայնքապետը հավելել է, որ Արտիմետում այս տարի հատկապես կարտոֆիլի բարձր բերք են ակնկալում:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի տեղակալ Աշոտ Հարությունյանը հունիսի 12-ին տեղացած կարկուտի վնասները դիտարկելու նպատակով, մեկնել էր Արմավիրի մարզ: Փոխնախարարը, Արմավիրի մարզպետ Աշոտ Ղահրամանյանի ուղեկցությամբ, շրջել է մարզի մի շարք համայնքներում, հանդիպել գյուղացիներին հետ: Դիտարկումների արդյունքներով՝ կարկտահարությունից առավելապես տուժել են Արմավիրի մարզի Էջմիածնի տարածաշրջանի թվով 7 համայնքներ՝ Սրգաստան, Այգեշատ, Դաշտ, Դողս, Ամբերդ, Շահումյան, Արագած և Բաղրամյանի տարածաշրջանի Արգիսա համայնքը: Վնասի չափը նշված համայնքներում հիմնականում տատանվում է 40-90 տոկոսի սահմաններում, առանձին տնտեսություններում մինչև 100 տոկոս վնասվածություն է գրանցվել: «Օպերատիվ տվյալներով՝ տեղացած կարկուտը թեթև վնասներ է հասցրել նաև Շիրակի մարզում: Հակակարկտային կայաններն ինտենսիվ աշխատել են, ինչի շնորհիվ հնարավոր է եղել խուսափել ավելի մեծ վնասներից Արագածոտնի մարզի հարակից համայնքներում և Արմավիրի մյուս հատվածներում», - իր խոսքում նշել է Աշոտ Հարությունյանը:

Փոխնախարարի խոսքով՝ տեղերում ստեղծվել են համայնքային հանձնաժողովներ, որոնց հանձնարարվել է սեղմ ժամկետներում ակտերը ներկայացնել մարզպետարան, որն էլ տվյալները կամփոփի և կուղարկի հանրապետական հանձնաժողով՝ կառավարության քննարկմանը ներկայացնելու նպատակով:

ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԴԱՇՏՈՒՄ ՈՌՈԳՄԱՆ և ԶԿՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ԶՐԵՐԻ ԾԱՎԱԼՆԵՐԸ ԿԻՍՈՎ ԶԱՓ ԿԿՐՃԱՏՎԵՆ

Արարատյան դաշտում օգտագործվող ստորերկրյա ջրերի ծավալը 1.6 միլիարդ մետրից 1.1 միլիարդ խորանարդ մետրի հասցնելու համար կրճատումներ են իրականացվելու ոռոգման և ձկնաբուծության համար օգտագործվող ջրերի ծավալներում: Զկնաբուծության համար օգտագործվող 809 միլիոն խորանարդ մետրը նախատեսվում է նվազեցնել մինչև 400 միլիոնի, ոռոգման նպատակով 578 միլիոն խորանարդ մետր ներկայիս հաշվարկային կամ կողմնորոշիչ ծավալը պետք է նվազեցվի մինչև 228 միլիոն խորանարդ մետրի: Այս մասին նշել է ՀՀ բնապահպանության նախարար Արծվիկ Մինասյանը նախարարությունում տեղի ունեցած աշխատանքային քննարկման ժամանակ:

Նախարար Ա. Մինասյանը նշել է, որ եթե ձկնաբուծական տնտեսությունները կարողանան ջրի երկրորդային օգտագործման խնդիրները լուծել, այսինքն օգտագործված ջուրը մաքրեն և բերեն ոռոգման համար պիտանի որակի, ապա ջրի օգտագործման ծավալները նրանց մոտ կկրճատվեն: Տեղեկացվել է նաև, որ ՀՀ կառավարությունում մշակվում է և կընդունվի ավտոմատ կառավարման ջրաչափական համակարգի ներդրման տեխնիկական չափանիշները, և ցանկացած անհատ կարող է ցանկացած տեղից գնել այդ սարքը, որևէ ուղղորդում այս հարցում բացառվելու է: Ավտոմատ կառավարման համակարգի ներդրման հիմնական նպատակն այն է, որ բացառվեն ոլորտի կոռուպցիոն ռիսկերը, վերացվի պետական ծառայողի և տնտեսվարողի անմիջական շփումը, ինչպես նաև ընկերությունների կողմից նախատեսվածից ավել ջրի օգտագործումը:

«Ըստ կառավարման պլանի՝ բոլոր ջրօգտագործման թույլտվությունները հետ են կանչվելու և նոր պայմաններով նոր թույլտվություններ են տրվելու 3 տարի ժամկետով: Նախատեսվում է ավելի շատ ջրօգտագործման ծավալների նվազեցում այն ձկնաբուծական տնտեսություններում, որտեղ չեն ներդրվի ջրի խնայողությանը միտված նոր տեխնո-



լոգիաներ: Նախատեսվում է նաև բոլոր ջրօգտագործող տնտեսություններում և ընկերություններում տեղադրել առցանց ջրի ավտոմատ կառավարման համակարգ՝ ջրօգտագործումն առցանց վերահսկելի դարձնելու համար», - նշել է ՀՀ բնապահպանության նախարարի տեղակալ Խաչիկ Հակոբյանը:

«Հայ ձկնաբույծների միավորում» ՀԿ-ի նախագահ Արմեն Բունիայանը, համաձայնվելով ջրի խնայողությանն ուղղված միջոցառումների հետ, նշել է, որ ձկնաբուծական տնտեսությունները ներկայումս գտնվում են ծանր վիճակում և խնդրել ավտոմատ ջրաչափական համակարգի ձեռքբերումը չվերապահել միայն տնտեսություններին, քանի որ դրանք բավականին բարձր արժեք ունեն: ՀՀ վարչապետի գլխավոր խորհրդական Գագիկ Մարտիրոսյանը շեշտել է, որ առաջնային խնդիր է Արարատյան ստորերկրյա ջրային ռեսուրսների ճիշտ օգտագործումը և այդ ուղղությամբ տարվող քայլերը չպետք է վնասեն ձեռներեցներին: Այդ նպատակով էլ կազմակերպվել է քննարկումը, որպեսզի գտնեն փոխադարձ ընդունելի լուծումներ: Արարատյան դաշտի ստորերկրյա ջրերի խնդրի լուծումը գտնվում է ՀՀ Նախագահի և վարչապետի վերահսկողության ներքո և վերջինիս լուծելու վճռական և անբեկանելի քայլեր են իրականացվում:

www.ecolur.org

ՇԱՀԱՌՈՒՆԵՐԻՆ ՏՐԱՄԱԴՐՎԵԼ Է 17 ՄԻԱՎՈՐ ՏՐԱԿՏՈՐ



«Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղատնտեսական տեխնիկայի ֆինանսական վարձակալության՝ լիզինգի պետական աջակցության» ծրագրի շրջանակում ա/թ հունիսի 9-ի դրությամբ շահառուներին տրամադրվել է 17 միավոր տրակտոր և 8 միավոր այլ գյուղատեխնիկա:

Տրակտորի ձեռքբերման 13 հայտ հաստատված է, և 19 հայտ գտնվում է ուսումնասիրության փուլում: Բացի այդ, ուսումնասիրվում է երկու ընկերությունների կողմից ներկայացված մեքենա-տրակտորային կայանի ստեղծման ծրագրերը՝ 350 մլն դրամ ընդհանուր արժողությամբ:

Այս պահի դրությամբ, ծրագրում ընդգրկված են «ՓՄՁ Ներդրումներ», «ԶԱՐԴ ԱգրոԿրեդիտ» ՈԲԿ-ները և «ԱԳՐԱ Լիզինգ» վարկային կազմակերպությունը:

Հիշեցնենք, որ ծրագրի շրջանակում տնտեսավարողները կարող են ձեռք բերել տարբեր մակնիշների տրակտորներ, հացահատիկահավաք կոմբայններ, հավաքիչ-մամլիչներ, տրակտորային շարքացաններ, գութաններ, խոտհնձիչներ, կարտոֆիլատնկիչներ, կարտոֆիլաքանդիչներ, կուլտիվատորներ, ֆրեզներ, սրսկիչներ և այլ գյուղատնտեսական տեխնիկա: Գյուղատեխնիկայի ձեռքբերման պայմաններն են՝ 20% կանխավճար, տարեկան 2% լիզինգային տոկոսադրույք, 3-10 տարի մարման ժամկետ՝ կախված տեխնիկայի տեսակից:

ԼՈՌՈՒ ՄԱՐԶՈՒՄ ԱՎԱՐՏՎԵՑԻՆ ԳԱՐՆԱՆԱՑԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Մեծ Պարնիս Լոռու մարզի այն առաջատար համայնքներից է, որտեղ տարեցտարի առաջընթաց ցուցանիշների են հասնում՝ ցանքադաշտերի արդյունավետ օգտագործման առումով: Այս տարի բերքի տակ է դրվել 1350 հեկտար հողատարածք, որը մշակման ենթակա ընդհանուր տարածքի 90 տոկոսն է կազմում (մարզի միջին ցուցանիշը՝ 78 % է):

Համայնքի ֆերմերներն արդեն ավարտել են գարնանացանի աշխատանքները: Այստեղ բարձր բերքի ակնկալիքով ավարտվեցին նաև 180 հեկտար կարտոֆիլի ցանքի աշխատանքները:

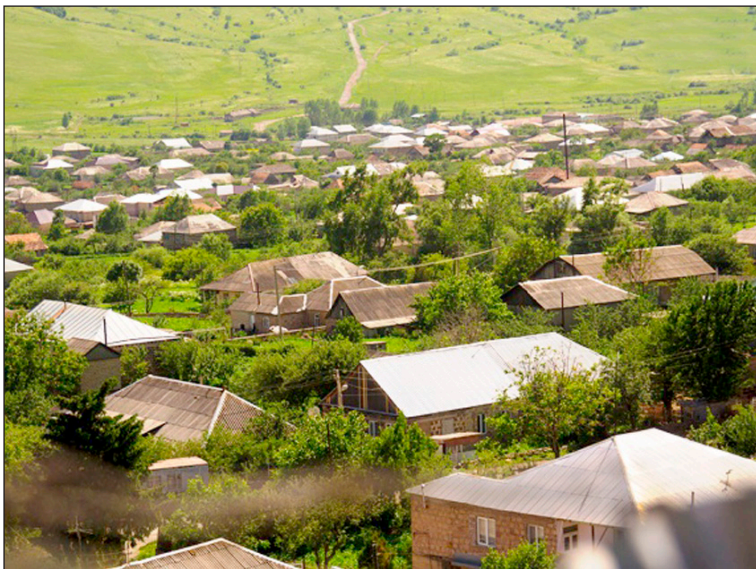
«Ընդհանուր առմամբ, մարզում կատարվել է շուրջ 14 հազար հեկտար հացահատիկի, կարտոֆիլի, բանջարանոցային և կերային մշակաբույսերի ցանք: Ցանքադաշտերը հարստացվել են անհրաժեշտ քանակությամբ ազոտական, ֆոսֆորական և կալիումական պարարտանյութերով, որը շուկայականից մատչելի գնով տնտեսավարողներին է հատկացվել պետության կողմից», - նշել է Լոռու մարզպետարանի գյուղատնտեսության և բնապահպանության վարչության պետ Գրիգոր Հակոբյանը:



ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ

ԿԱՐՈՏԸ ՆՐԱՆՑ ՏՈՒՆ Է ՎԵՐԱԴԱՐՁՆՈՒՄ

ՀՀ Լոռու մարզի Մարգահովիտ համայնքը հինավուրց բնակավայրերից է: Ծովի մակերևույթից ավելի քան 1760 մ բարձրության վրա տեղակայված այս գյուղը երկարատև ծանոթ է ունենում, գարունն էլ ուշանում է: Բնակլիմայական նման պայմաններում դժվարությամբ են կազմակերպվում գյուղատնտեսական աշխատանքները: Չնայած դրան՝ համայնքի ղեկավար Սամվել Անանյանի համոզմամբ, մարգահովիտցիներն աշխատանքը ժողովուրդ են և չեն նայում դժվարություններին, մաքառում են, ստեղծում, արարում և էլի ավելացնում՝ ստեղծածի վրա: Մի խոսքով՝ փնտռում են:



Չնայած այն հանգամանքին, որ գյուղատնտեսական կենդանիների մսուրային շրջանը բավականին երկար է տևում՝ իր հետ բերելով խնամքի և պահվածքի հետ կապված դժվարություններ, այնուամենայնիվ, մարգահովիտցիները սիրով են զբաղվում անասնաբուծությամբ, քանի որ արդյունքն էլ՝ ակնհայտ է: Գյուղում առկա են 2500 գլուխ խոշոր, 2650 գլուխ մանր եղջերավոր կենդանիներ: Համայնքի ղեկավարի հաշվարկներով անասնազխաքանակի ավելացման միտում կա, ինչը հատկապես



նկատելի դարձավ «Մարգահովիտ համայնքի արտոգտագործողների միավորում» սպառողական կոոպերատիվի ստեղծումից հետո (2016 թ.), այդպիսով, միանգամայն նպաստավոր պայմաններ ստեղծվեցին անասնաբուծության զարգացման համար: Հեռագնա արտադրությունում տեղադրվել են խմորներ, կառուցվել են հովվատներ, ինչպես նաև կենդանիների համար ամառային կացարաններ, բարելավվել են արոտավայրեր տանող ճանապարհները: Կենդանիների արոտային շրջանը սկսվում է մայիսի վերջին կամ հունիսի սկզբներին: Արոտավայրերն ունեն հարուստ բուսականություն, որի արդյունքում ստացվում է բարձրորակ կաթ: Կոոպերատիվն առաջիկայում կհամալրվի գյուղատնտեսական տեխնիկայով: Իսկ մինչ այդ, գյուղատնտեսական աշխատանքներն իրականացվում են համայնքապետարանի տեխնիկայով, ունեն «Բելառուս» MT3 – 82 մակնիշի տրակտոր, գութան, փոխ և այլն:

Գյուղի վարչական տարածքը 11000 հա է, որի 8000 հա-ը զբաղեցնում են գյուղատնտեսական նշանակության հողատարածքները: Արտադրած կաթը մթերվում է գյուղի «Վարդանուշ» ՍՊԸ-ում, որը մասնագիտացել է կաթի վերամշակմամբ, արտադրում է բարձրորակ թթու կաթնամթերք և պանիրների հարուստ տեսականի: Արտադրված

կաթի մի մասն էլ մթերվում է «Մարիաննա» ընկերության կողմից, որը գյուղում ստեղծել է կաթի մթերման և պահպանման սառնարանային տնտեսություն: Ինչ վերաբերում է մթերման գներին, ապա Սամվել Անանյանի կարծիքով, դրանք նպաստավոր են, վճարումներ են կատարվում ժամանակին: Յուրաքանչյուր ընտանիք խնամում է, միջին հաշվով, 1-8 կով, կան նաև ֆերմերային տնտեսություններ, որոնցում առկա անասնազխաքանակը հասնում է 30-50-ի, իսկ որոշ տնտեսություններում՝ 100-150-ի: Գյուղացիները բարելավում են նաև անասնազխաքանակը: Ցածր մթերատվություն ունեցող կովերը փոխարինում են բարձրարժեք կենդանիներով:

Մարգահովիտում 400 հա վարելահողերը հիմնականում դրվում են կարտոֆիլի և կաղամբի ցանքի տակ, նպաստավոր բնակլիմայական պայմանների և գյուղացիների ջերմոռնո աշխատանքի շնորհիվ, ցանքերն ապահովվում են բարձր բերք: Մշակվում են նաև տնամերձ հողատարածքները, որոնք հիմնականում դրվում են բանջարանոցային մշակաբույսերի ցանքի տակ: Անասնակերի ստացման նպատակով ցանում են նաև կերային մշակաբույսեր՝ առվույտ, կորնզան և այլն: «Գյուղացիները գոհ են ՀՀ կառավարության կողմից իրականացվող աջակցության ծրագրերից: Ժամանակին է ստացվել սուբսիդավորված պարարտանյութը, այդպիսով՝ ապահովվելով նաև գյուղացիների ամբողջ պահանջարկը: Ստացված վարկերի շնորհիվ գյուղացիները կարողացել են զարգացնել տնտեսությունները», - պատմում է Սամվել Անանյանը:

Ինչ վերաբերում է արտագաղթին, ապա համայնքի ղեկավարի կարծիքով, այն գրեթե կանխվել է, քանի որ գյուղատնտեսության զարգացմանն ուղղված ծրագրերի իրականացման արդյունքում բնակիչները սկսել են լրջորեն զբաղվել թե՛ անասնաբուծությամբ, և թե՛ հողագործությամբ: «Գյուղից փոքրաթիվ մարդիկ են մեկնում արտագնա աշխատանքի, գնացողներն էլ աշխանք հետ են վերադառնում: Փոքրաթիվ են նաև արտերկրում հիմնական բնակություն հաստատած ընտանիքները: Մարգահովիտցիները սիրում են իրենց գյուղը, իրենց նախկին հարազատ Համազգիմանը, ուր էլ գնան՝ հետ են վերադառնում, կարող են նրանց տուն է վերադարձնում», - ժպիտով իր խոսքը եզրափակում է Սամվել Անանյանը:

Հեռվում է մնում մարգարտահատիկի պես շողշողացող Մարգահովիտ գյուղը՝ իր թավշյա արոտավայրերով, պտղատու ծառատեսակներով և արծաթափայլ եղևնիներով: Գյուղ տանող ճանապարհները մի քանիսն են, պարզապես ուրախալիս այն է, որ բոլոր ճանապարհները տանում են տուն...

ՆՊԱՏԱԿԸ՝ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄՆ Է

ՀՀ Լոռու մարզի Արջուր համայնքը հարուստ է արոտավայրերով: Գյուղատնտեսական նշանակության 3200 հա հողատարածքներից ավելի քան 2800 հա-ն արոտավայրեր են: Գյուղում առկա են բոլոր նպաստավոր պայմանները՝ անասնաբուծության զարգացման համար: Համայնքի ղեկավար Վարդան Մկրտչյանը տեղեկացրեց, որ արոտավայրերի արդյունավետ օգտագործման նպատակով, ծրագիր են ներկայացրել ՀՀ կառավարությանը, որի իրագործման դեպքում, գյուղում շեշտակիորեն կավելանա անասնազխաքանակը:

Արջուրի բազմազան բուսածածկով հարուստ արոտավայրերը հնարավորություն են տալիս զարգացնել անասնաբուծությունը: Խոշոր եղջերավոր կենդանիների թվաքանակը գյուղում կազմում է 474 գլուխ, որից 260-ը՝ կովեր են: Մանր եղջերավոր կենդանիների գլխաքանակը հասնում է 530-ի, որից՝ 480-ը ոչխարներ են: Գյուղում արտադրվում է մեծ քանակությամբ բարձրորակ կաթ, որը հիմնականում վերամշակվում է գյուղացիների կողմից: Համայնքի ղեկավարի տեղեկացմամբ, վերջին տարիներին Արջուրում լայն թափով զարգանում է նաև մեղվաբուծությունը, մեղվաընտանիքների թիվն արդեն հասնում է 1200-ի, գյուղացիները զբաղվում են նաև թռչնաբուծությամբ և խոզաբուծությամբ: Վարդան Մկրտչյանը նշեց, որ գյուղում տոհմային տնտեսություն ստեղծելու վերաբերյալ ծրագիր է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանը: Ծրագրի ֆինանսավորման դեպքում, նախատեսվել է ձեռք բերել 100 գլուխ բարձրարժեք կենդանիներ, կազմակերպել թե՛ կաթի, և թե՛ մսի արտադրություն: Գյուղում առկա է տիպային անասնաշենք՝ որտեղ բոլոր աշխատանքները (կենդանիներին ջրով ապահովելը, կիթը, գոմաղբի հեռացումը և այլն) իրականացվում են ավտոմատացված եղանակով: Վերջինս կտրամադրվի նորաստեղծ տոհմային տնտեսությանը: «Անասնազխաքանակի ավելացումը կնպաստի բնակիչների աշխատանքով զբաղվածության խնդրի լուծմանը, իսկ արոտավայրերի արդյունավետ օգտագործման դեպքում, արոտավայրերի գանձման շնորհիվ, կհամալրվի համայնքի բյուջեն: Մեկ պայմանական խոշորի դիմաց, 6 ամսվա համար, գանձվելու է 1800 դրամ: Արոտները չօգտագործելով ոչինչ չենք շահում, իսկ օգտագործման դեպքում կհամալրվի տեղական բյուջեն, որի արդյունքում գյուղի համար որոշ խնդիրներ կլուծվեն», - նշում է Վարդան Մկրտչյանը:



Ինչ վերաբերում է հողի մշակության աշխատանքներին, ապա համայնքի ղեկավարի կարծիքով՝ ելնելով շուկայական հարաբերություններից, այսօր բավականին բարձրացել է ծառայությունների արժեքը: Լրացուցիչ ծախսերից խուսափելու պատճառով գյուղացիները, անասնակերի արտադրության նպատակով, ցանել են բազմամյա խոտաբույսեր, որը հնարավորություն է տալիս մի քանի տարի շարունակ բերք հավաքել: Համայնքում արևոտ օրերի քանակը բավականին մեծ է, ինչը նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում ջերմոցային տնտեսությունների զարգացման համար: Գյուղում արդեն ստեղծվել են ջերմոցային երեք տնտեսություններ, որոնք զբաղվում են բանջարանոցային մշակաբույսերի արտադրությամբ և ծաղկաբուծությամբ: «Ինչպես ցանկացած համայնքում, այնպես էլ՝ մեզ մոտ, պետք է ուսումնասիրություններ կատարել, դիտարկել գյուղատնտեսության զարգացման պոտենցիալ հնարավորությունները, քայլեր կատարել դրանք ծրագրի վերածելու և կյանքի կոչելու ուղղությամբ», - համոզված է համայնքի ղեկավարը: Գյուղում առկա գյուղտեխնիկական նորացման կարիք ունի: Արջուրը նաև ոռոգման ջրի խնդիր ունի: Վարդան Մկրտչյանի համոզմամբ, ոռոգման խնդրի կարգավորման դեպքում, զգալիորեն կավելանան մշակվող հողատարածքները, կբարձրանա հողի մշակության արդյունավետությունը: «Գյուղացին աշխատանքի նկատմամբ մեծ ձգտում ունի, չի խորշում դժվարություններից, սակայն աշխատանքի արդյունավետությունը բարձրացնելու համար պետք է ստեղծվեն նպաստավոր պայմաններ: Որտեղ ջուր՝ այնտեղ կյանք, ոռոգման ջրի բացակայությունն է համայնքի ամենամեծ խնդիրը: Գյուղացիները ոռոգումը կատարում են հիմնականում տարբեր չափերի տարողություններում հավաքված անձրևաջրերով», - պատմում է համայնքի ղեկավարը: Խնդրի կարգավորման համար դիմել են համապատասխան գերատեսչություններին, առայժմ սպասում են: «Որպեսզի արդյունավետ օգտագործվեն համայնքի հողատարածքները, ոռոգման խնդիրը պետք է լուծում գտնի: Գյուղի փոքրիկ բյուջեն երբեք չի կարող տալ այդ հնարավորությունը», - հավելում է Վարդան Մկրտչյանը:

Ընթացիկ տարվա կարևորագույն ծրագրերից են՝ գյուղի գիշերային լուսավորության ապահովումը, «Փրկեցեք երեխաներին» կազմակերպության կողմից համայնքի համաֆինանսավորմամբ, դպրոցում նախակրթարանի կառուցումը, խմելու ջրի ցանցի վերակառուցումը: Ծրագրերը շատ են, որոնք հնարավոր չէ իրականացնել առանց լուրջ ներդրումների և աջակցության:

ԿՈՈՊԵՐԱՑԻԱ

ԼՈՌԻՈՒՄ ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎՆԵՐԻ ԹԻՎԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ Է ԱՎԵԼԱՆԱԼ

ՀՀ Լոռու մարզում, վերջին տարիներին, ստեղծվել են մեծ թվով սպառողական կոոպերատիվներ, ինչը, ըստ մարզպետարանի բնապահպանության և գյուղվարչության պետ Գրիգոր Հակոբյանի, պայմանավորված է զարգացած անասնաբուծություն ունեցող մարզում «Արտավայրերի բարելավման» ծրագրի արդյունավետ իրականացմամբ:



Սպառողական կոոպերատիվներ են բացվել ՀՀ Լոռու մարզի 19 համայնքներում, որոնք աշխատում են մեծ արդյունավետությամբ: «Ցանկալի է, որպեսզի մարզում ավելանան այդպիսի կոոպերատիվները, քանի որ դրանք իրենց գործունեությամբ նպաստում են անասնաբուծության, և առհասարակ՝ գյուղատնտեսության զարգացմանը: Բացի այդ, վերջիններս ձեռք են բերել ժամանակակից գյուղատնտեսական տեխնիկա, այդպիսով համալրվել և թարմացվել է

տեխնիկայի հավաքակայանը: Դա էլ իր հերթին նպաստում է տեխնիկայով իրականացվող ծառայությունների մատչելիությանը, որն էլ առաջ է բերում ստացվող արտադրանքի ինքնարժեքի իջեցում», - եզրահանգում է Գրիգոր Հակոբյանը, ապա շարունակում թվարկել այն բոլոր աշխատանքները, որոնք իրականացվել են ծրագրի շրջանակում: Դրանցից հատկապես առանձնանում են արտավայրեր տանող ճանապարհների բարելավումը, հեռագնա արտավայրերում խմուռների տեղադրումը, հովվատների և կենդանիների համար ամառային կացարանների կառուցումը և այլն: «Կոոպերատիվներն իրենց գործունեությամբ նպաստում են մարզի գյուղատնտեսության զարգացմանը, քանի որ մշակության տակ են դրվում նախկինում անմշակ մնացած հողատարածքները, ավելացել է նաև անասնազիսաքանակը», - նշում է վարչության պետը:

«Ընդհանուր առմամբ, Լոռու մարզում առկա են 29 կոոպերատիվներ, որոնցից 19-ը սպառողական են, մյուսները՝ արտադրական: Վերջիններս հիմնականում մասնագիտացել են կաթի, մսի, մրգի և բանջարեղենի վերամշակման գործընթացում: Որոշ կոոպերատիվներ էլ մասնագիտացել են հողագործության բնագավառում, ավելի քան 200-300 հա հողատարածքներ դրվում են կարտոֆիլի, հացահատիկի, եգիպտացորենի, արևածաղկի և բանջարանոցային մշակաբույսերի ցանքի տակ», - տեղեկացնում է Գրիգոր Հակոբյանը: Ի դեպ, կոոպերատիվների գործունեության արդյունքում մարզում ավելանում է նաև սեզոնային աշխատողների թվաքանակը, այդպիսով, բարձրանում է նաև հողատարածքների մշակության արդյունավետությունը:

«Զգալիորեն ավելացել են նաև կաթի, մսի, ինչպես նաև բրդի արտադրության ծավալները: 2016 թ.-ին «արոտօգտագործողների սպառողական կոոպերատիվ» է ստեղծվել մարզի Մեծ Պարնի համայնքում, որն արդեն լիարժեքորեն ապահովված է գյուղատնտեսական տեխնիկայով: Սպառողական կոոպերատիվը մատչելի գներով ծառայություններ է կատարում նաև կոոպերատիվին չանդամակցող բնակիչների հողատարածքներում», - հավելում է Գրիգոր Հակոբյանը: Մարզում շարունակվում է ավելանալ կոոպերատիվների թվաքանակը:

Նեյի Սահակյան

ԾՐԱԳԻՐ

«ՀՈՒՅՄԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ» ԿԱՐԵՎՈՐՈՒՄ Է ԽՈՐՀՐԴԱՏՎԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ներառական ջերմարումը, որպեսզի օրերս այցելել էր Տավուշի ԳԱՄԿ-ը «Հույսի կամուրջ» ՀԿ-ի ահագնագով, ստեղծվել է «Աջակցություն Հարավային Կովկասում համայնքների դիմակայունության բարելավմանը» ծրագրի շրջանակներում: Այն իրականացվում է Օքսֆամի հայաստանյան գրասենյակի կողմից՝ «Օքս ԵՃԵՆ» հիմնադրամի հետ համագործակցաբար: Ծրագրի գործընկերն է «Հույսի կամուրջ» ՀԿ-ն:

Ֆինանսավորումն իրականացվում է Եվրոպական հանձնաժողովի մարդասիրական օգնության և բնակչության պաշտպանության հարցերով գլխավոր վարչության կողմից: Ներառական ջերմատան նպատակն է՝ հաշմանդամություն ունեցող երեխաներին կապել հողի հետ, ուշադրությունը բևեռել նոր տեխնոլոգիաների կիրառմամբ լավագույն սորտերի աճեցմանը:

Նման պայմաններում երեխաներն ավելի վստահ, ավելի արագ և ստեղծարար են դառնում, փորձում հմտանալ և ինչուի, ճաշակել օրգանիկ սննդամթերք: Ջերմատանն աճեցնում են տեղական սորտեր՝ սմբուկ (սպիտակ), բիբար և լոլիկ: «Հույսի կամուրջ» ՀԿ-ի ղեկավար Ար-

մինե Ներսիսյանը ինչպես բոլոր հարցերում, հետևողական է նաև գյուղատնտեսական այս փոքրիկ տնտեսության հանդեպ: Ուստի կանխազգալով հիվանդությունների երևան գալը՝ անմիջապես դիմել էր Տավուշի գյուղատնտեսության



աջակցության մարզային կենտրոնին, և մասնագետներն արագ արձագանքել էին: Տեղում մասնագետ Արա Հարությունյանն իր ձեռքով, խորհրդատվությունից զատ, կազմակերպեց նաև բուժման աշխատանքները, ինչը սիրով իրականացրեց ՀԿ-ի աշխատակիցը:

Տ. Նազինյան
Տավուշի ԳԱՄԿ

ԱՌԱՋՆԱՇԵՐԹ ԽՆԴԻՐԸ՝ ԱԳՐՈՒԿՈՏՈՒՐԻՋՄԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄՆ Է

«Ագրո Շեն - Հող» սպառողական կոոպերատիվը ձևավորվել է 2014 թ.-ին՝ ՀՀ Լոռու մարզի Շնող համայնքում, 14 հիմնադիր անդամների կողմից: Գյուղը դեռևս խորհրդային տարիներին հանրապետությունում աչքի էր ընկնում զարգացած այգեգործությամբ: Կոոպերատիվի նպատակը ոչ միայն այդ բարի ավանդույթի վերականգնումն է, այլև՝ ագրոէկոլոգիկ զարգացումը:

«Ագրո Շեն - Հող» սպառողական կոոպերատիվի նախագահ Արտաշես Ավետյանը մասնագիտությամբ տնտեսագետ է: Շնողում հիմնել է խաղողի և պտղատու այգիներ, գինու փոքր արտադրամաս, որտեղ արտադրվող 4 տեսակի յուրօրինակ գինիներն աչքի են ընկնում անկրկնելի համով և որակական հատկանիշներով: «Վերջին տարիներին գյուղատնտեսության բնագավառում նկատում էի աշխուժացում, և նախաձեռնող խմբով որոշեցինք, զարգացում ապրող այդ ճյուղն ավելի արդյունավետ դարձնելու նպատակով, ստեղծել սպառողական կոոպերատիվ: Այդ գործընթացում

գործությամբ զբաղվող անձինք: Այժմ անդամակցողների թիվը 17-ն է, կոոպերատիվը շարունակում է համալրվել նոր անդամներով: Գյուղում առաջին անգամ հիմնել են գաճաճ ընկուզենու այգի: Բնակիչմայական պայմանները նպաստավոր են բոլոր մրգատեսակների աճի համար: Կոոպերատիվի միակ հիմնախնդիրը առայժմ, ըստ կոոպերատիվի նախագահի, գյուղտեխնիկայի, հատկապես տրակտորների պակասն է, որը դժվարացնում է աշխատանքները: Արտաշես Ավետյանի կարծիքով, խնդրի կարգավորման արդյունքում գյուղում զանգվածային հողատարածքներ կդրվեն բանջարանոցային մշակաբույսերի ցանքի տակ:

Նախատեսել են հետագայում կազմակերպել նաև չրի արտադրություն, քանի որ գյուղում առկա են թզենու և արքայանարնջի զանգվածային այգետարածքներ և հումքի հետ կապված դժվարություններ չեն լինի: Մթերումներ կկազմակերպվեն նաև հարևան գյուղերից: «Բնակչությունը, գործնականորեն տեսնելով կոոպերատիվի հաջողությունները, արդեն հա-



մեզ օժանդակել է «Հեյֆեր փրոցեքթ» ինթերնեյշնլ» կազմակերպությունը՝ ԱՄՆ-ի կառավարության ֆինանսական աջակցությամբ իրականացվող Գյուղի զարգացման «ԱՐԴԻ» ծրագրի շրջանակներում: Այդ ժամանակահատվածում վերանորոգվեց ոռոգման ջրատարը, որի արդյունքում հնարավոր դարձավ ոռոգելի դարձնել 230 հա հողատարածք: Գյուղում այժմ էլ հիմնվում են նոր այգիներ: Մեր կոոպերատիվի նպատակը այգեգործության վերականգնումն է», - պատմում է Արտաշես Ավետյանը:

Գործունեության առաջին տարում հիմնել են 10 հա այգիներ: Ի դեպ, գյուղի բնակչությունը նույնպես ոգևորվելով կոոպերատիվի գործունեությամբ՝ իրենց տնամերձ հողատարածքներում հիմնել են 60 հա այգիներ: Ծրագրի շրջանակներում կոոպերատիվի համար ստեղծվել է 50 տոննա տարողությամբ սառնարանային տնտեսություն, որտեղ պահպանվում են ոչ միայն կոոպերատիվի անդամների, այլև գյուղի մյուս բնակիչների կողմից արտադրված միզն ու բանջարեղենը: Նոր այգիների հիմնման նպատակով «Թեղուտ» ՓԲԸ-ի հայտարարած մրցույթը շահել է սպառողական կոոպերատիվը: Այնուհետև վերջինիս հետ ձեռք բերված պայմանավորվածության համաձայն, ընկերության նախկինում հատված այգետարածքներում հիմնվել է 20 հա պտղատու այգի: Կոոպերատիվում ընդգրկվել են գյուղատնտեսությամբ, մասնավորապես՝ այգե-

վատով է նայում մեր գործունեությանը, նախկին տարակուսանքներն արդեն չկան: Գյուղում նույնիսկ ստեղծվել են ևս երկու՝ անասնաբուծական և մեղվաբուծական կոոպերատիվներ: Գործող բոլոր կոոպերատիվները համագործակցելու են միմյանց հետ, իրականացնելու են նաև համատեղ ծրագրեր», - նշում է «Ագրո Շեն - Հող» սպառողական կոոպերատիվի նախագահ Արտաշես Ավետյանը: Նրա տեղեկացմամբ՝ նախատեսել են գյուղում զարգացնել ագրոէկոլոգիկ, որի համար առկա են բոլոր պայմանները: «Գյուղատնտեսության զարգացումը հնարավոր է միայն ուժեղ և կայացած կոոպերատիվների գործունեության պայմաններում: Պարզապես կոոպերատիվներն այսօր դեռևս պետական աջակցության կարիք ունեն: Գործունեություն ծավալելու և ընդլայնելու համար չկան անհրաժեշտ շրջանառու միջոցներ, պետք է հստակեցվի կոոպերատիվների վարկավորման գործընթացը», - նշում է պարոն Ավետյանը, ապա հավելում, որ առաջին քայլերը դժվար է կատարել, սակայն կարևորը սկսելն է: Իսկ համատեղ կատարվող աշխատանքը միշտ էլ արդյունավետ է: Կոոպերատիվի անդամներով միասին են ձեռք բերել թունաքիմիկատներ և պարարտանյութեր, ինչի արդյունքում՝ դրանց գինը եղել է մատչելի: Ծրագրել են, արտադրության ընդլայնմանը զուգընթաց, կազմակերպել նաև թարմ և չոր մրգի արտահանում:

Նեյի Սահակյան

ԿՈՈՊԵՐԱՑԻԱ

ՏԱՎՈՒՇԻ ԱՆՏԱՌՆԵՐԻ

ԲԱՐԻՔԸ՝ ԿԱՆԱՆՑ

ՇԱՀՈՒՅԹԻ ՄԻՋՈՑ

Ուշագրավ այս նախաձեռնության մանրամասները ներկայացրեց Օքսֆամ-ի հայաստանյան գրասենյակի Գյուղական համայնքների տնտեսական զարգացման տարածաշրջանային ծրագրի ղեկավար Հրաչյա Զաքոյանը: Նրա խոսքով՝ ծրագիրն իրականացվում է Հայաստանում և Վրաստանում՝ յուրաքանչյուր երկրից ընդգրկելով հինգական համայնք: Հայաստանից ծրագրում ներառվել են Տավուշի մարզի Այրում, Լճկաձոր, Արճիս, Հաղթանակ և Պտղավան համայնքները, որոնք նախորդ տարի համայնքների խոշորացման հայեցակարգով միավորվել են Այրում կենտրոնով: Սակայն վերոնշյալ համայնքներից առավել ակտիվություն են դրսևորել Լճկաձոր, Արճիս և Այրում համայնքների կանայք, ովքեր Տավուշի անտառներից հավաքած բնամթերքի մասուրի, ընկույզի, հունի, ալոնի, մոշու ու բազմատեսակ խոտաբույսերի մշակման ու վաճառքի արդյունքում բավականին լավ շահույթ են ստանում և դրա շնորհիվ սոցիալական հազար ու մի խնդիր լուծում:

Թեև Վրաստանին սահմանակից Այրում քաղաքի կայարանը շփման և առևտրի հնարավորություն է տալիս, այնուհանդերձ կես կամ մեկ կիլոգրամ որակյալ և էկոլոգիապես մաքուր հատապտուղների վաճառքով հնարավոր չէ ակնկալել առավել շահույթ: «Այս ծրագրով փորձում ենք կանոնակարգել, ստեղծել ավելի կայուն, պայմանագրային հարաբերություններ շուկայի դերակատարների հետ, հստակեցնելու համար բնամթերքի գինը, քանակությունը, վճարման պայմաններն ու ժամկետները, որոնք էլ կնպաստեն առավել հստակ գործունեության իրականացմանը: Բարեբախտաբար դա մեզ հաջողվում է», – ասում է Հրաչյա Զաքոյանը: Նրա փոխանցմամբ՝ շուկայում օրգանական արտադրանքի հավաստագիր ունեցողների հետ ձեռք բերված պայմանավորվածության համաձայն Օքսֆամի շահառուները նույնպես դարձան օրգանական արտադրության չափանիշներին համապատասխանող հումքի մատակարարներ: Հրաչյա Զաքոյանը ներկայացրեց նաև «Լճկաձոր» կոոպերատիվի առաջատար, առավելագույն քանակությամբ մասուր հավաքած կանանց. նրանք են Հանիսյան Սուսաննան, Ներսիսյան Լարիսան և Արուսյան Ժենյան:

«ԼՃԿԱՁՈՐ» ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎԻ ԱՌԱՋԱՏԱՐ ԿԱՆԱՅԲ

68-ամյա **Հանիսյան Սուսաննան** 1976 թվականից ապրում է Այրում քաղաքում ու հեռվում փոխած անտառների բերք ու բարիքից վաղուց է օգտվում: Նա տնտեսությունը վարելուց բացի, բնակավայրի հարս ու աղջիկների հետ տարիներ շարունակ «սանրել» է անտառը, ծանոթ է ամեն քար ու թփին: Թեև այսօր հարսների ու թռչունների տեր է, բայց չցանկացավ բավարարվել միայն տնամերձի մշակմամբ, որոշեց ընդգրկվել Այրում քաղաքում բացված «Լճկաձոր» գյուղատնտեսական սպառողական կոոպերատիվում:

«Անտառից հիմնականում հավաքում եմ հոն, մոշ ու նաև սիբեխ, իսկ սեփական տնամերձից՝ ելակ ու ազնվամորի: Կոոպերատիվի ծրագրով անտառային պաշարներից անհրաժեշտ էր հավաքել միայն որակյալ մասուր: Նախորդ տարի հավաքել և հանձնել եմ 260 կիլոգրամ մասուր, կիլոգրամը՝ 200 դրամով: Մենք չենք փաթեթավորում, պոլիէթիլային տոպրակներով հանձնում ենք, տեղում կշռում ու վճարում են: Գոհ եմ իմ վաստակից, աշխատել սիրում եմ, միայն առողջությունս տեղը լինի: Անտառ գնալիս դեղերը գրպանումս են լինում, մի խոսքով, պատրաստված գնում եմ», – ասում է տիկին Սուսաննան: Բացի մասուրից տիկին Սուսաննան հավաքում է նաև բանջար, առողջ ու հյութեղ բանջարի տեղերը լավ գիտի, բերում, մաքրում, լվանում է ու տոպրակների մեջ դրած վաճառում: Ունի մշտական պատվիրատուներ: Ծիշտ է, տղաները բազմիցս արգելել են գնալ անտառ, սակայն ինչպես տիկին Սուսաննան է ասում՝ «գդալ-գդալ բերած ջրով դուլը լցվում է»:

Բրիտանական Բիզ Լոթերի հիմնադրամի ֆինանսավորմամբ իրականացվող «Անտառային պտուղներ-շուկաներ կանանց համար» ծրագիրը կոչված է բարելավելու Հայաստանի գյուղական բնակավայրերի աղքատ բնակիչների և նրանց բնականիքների կենսակերպը՝ անտառային պաշարները ներառող արժեզրթանների ձևավորման և կարարելագործման, ինչպես նաև կանանց տնտեսական հնարավորություններ բնականորեն միջոցով: Նախագիծը իրականացնում է Օքսֆամի կողմից հիմնված «Լճկաձոր» գյուղատնտեսական սպառողական կոոպերատիվը...

Արուսյան Ժենյան նույնպես կոոպերատիվի առաջավոր կանանցից է: Ապրում է Այրում քաղաքում: Հինգ հոգուց բաղկացած ընտանիքում աշխատող ձեռքը ինքն ու քարի արտադրամասում աշխատող տղան են: Թոշակ է ստանում, երբեմն էլ այս ու այն հարևանի հողամասում գործ է անում, սեզոնին էլ անտառից հավաքած մասուրը, հատապտուղն ու սունկը վաճառում է, սակայն լիարժեք ապրելու համար տղայի վաստակածի հետ գումարը դարձյալ չի բավարարում: «Մասուրի որակյալն ու խոշորն ենք հավաքում, որ տոպրակը շուտ լցվի ու քաշն էլ ավել լինի: Եթե խոշորը չի լինում, մեկ-մեկ էլ մանրն ենք հավաքում: Իսկ երբ գումարը ժամանակին վճարում են, փաստն արդեն շահագրգռում է մեզ», – ասում է Ժենյան: Տիկին Ժենյայի պատվիրատուները նույնպես շատ են, մոտակա շուկայում նրան սպասող գնորդները կեսօրից արդեն հերթ են կանգնում: Ասել-խոսելով գործն առաջ է գնում, գնի հարցում էլ հարմարվում են, առողջ ու մաքուր մթերքից ինչու պիտի հրաժարվեն: Վաճառքից մնացած մթերքը որպեսզի չփչանա, տիկին Ժենյան հարսների օգնությամբ հյութ է պատրաստում:

Լարիսա Ներսիսյանը վաղուց է ապրում է Այրումիս հարակից Արճիս համայնքում, ընտանիքում վեց հոգի են: Թեև ընտանիքի անդամներից ոչ ոք կայուն աշխատանք չունի, սակայն փորձում են բարեկեցիկ կյանքով ապրել: Գաղտնիքը տան տիկնոջ կողմից տնտեսության գրագետ վարման, զսպվածության, խնայողության և ճարպկության մեջ է:



Ամուսինն ու տղան արտագնա աշխատանքի չեն մեկնում, գարնան սկզբից նրանց կարելի է տեսել հողամասում կամ անասնազոմում: Տեսադաշտում մշտապես ժրջան Լարիսան է անասնազոմից հավաքում, ու մինչ հարսը «նախաճաշի սեղան կզգի», Լարիսան ձեռքերն է լվանում: Նախաճաշից հետո ամուսնու հետ սեփական ավտոմեքենայով գնում է անտառ՝ մասուր, մոշ, սինձ հավաքելու: Այնուհետև տեսակավորելուց, կոոպերատիվի բաժինը հանձնելուց հետո Լարիսան զբաղվում է մոշի ու սնձի առևտրով: «Սնձի պատվիրատուները շատ են, քանի որ այն շատ օգտակար և առողջարար է: Օր է լինում շատ ենք հավաքում, օր էլ լինում է, որ դժգոհ եմ իմ հավաքածից», – պատմում է Լարիսան: Նույնիսկ իրենց խնայողությունների հաշվին ավտոմեքենա են գնել:

Լարիսան կոոպերատիվում ընդգրկվել է տարիներ առաջ: Միայն անցյալ տարի նա հավաքել և կոոպերատիվին է հանձնել 238 կիլոգրամ մասուր, ամուսնու հետ միասին օրվա հավաքած մոշն ու հոնը 10-15 հազար դրամով վաճառում է շուկայում:

ՀԱՏԱՊՏՈՒՂ ՀԱՎԱՔԵԼՈՒ ՆՈՐԱՄՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Մասուրի հավաքման դժվարագույն աշխատանքը թեթևացնելու և անվտանգության նկատառումներից ելնելով՝ կոոպերատիվը կանանց տրամադրել է արտահագուստ՝ գլխարկ և կոշիկներ, իսկ հատապտուղների հավաքման համար հատուկ գործիք՝ բեր-

րի փիքըր, որը հաջողությամբ կիրառվում է Սկանդինավյան երկրներում, այն նպաստում է աշխատանքի արտադրողականության բարձրացմանը: «Շուկայում մասուրի պահանջարկը մեծ է, և որպեսզի կանայք մեկ օրում հավաքեն ոչ թե 20 կիլոգրամ մասուր, այլ ավելին, հասկացանք, որ միայն այդ սարքի կիրառմամբ կարելի է հասնել ցանկալի արդյունքի: Հայաստանում տարբեր գործիքների խանութներում փնտրեցինք նմանատիպ սարք, գանգեցինք այս ու այն կողմ, պարզվեց ՌԴ-ում այն շատ թանկ արժե, մենք տեղում գտանք համապատասխան մասնագետների, ովքեր կարողացան ստեղծել այնպիսի չափերի ու հարմարավետ սարքեր, ինչպիսին ուզում էինք: Այսօր արդեն կանայք օգտագործում են այդ սարքերը և արդյունքը բավական գոհացնող է», – պատմում է Հ. Զաքոյանը՝ հավելելով, որ իրենք առաջարկել են մասուր հավաքելու մեկ այլ, պարզագույն տարբերակ՝ երկու ծայրերից կտրած և թևին հագցրած պլաստմասսայի 22ի կիրառումն օգնում է առանց ձեռքերը վնասելու հավաքել ցանկացած քանակության մասուր:

ՍԱՌԱՐԱՆԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԴԵՊԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

«Լճկաձոր» գյուղատնտեսական սպառողական կոոպերատիվի տնօրեն Ռուսլան Անտոնյանը նշեց, որ Օքսֆամի աջակցությամբ 2011 թվականին Այրումում հիմնադրված իրենց կոոպերատիվն ունի սառնարանային տնտեսություն, պահեստ և մթերման կետ, էլեկտրական և գազի չորանոցներ ու նաև տրանսպորտային միջոց: 190 մ³ սառնարանային տնտեսությունում իրականացվում է պաշարների պահպանություն, հիմնվել և կոոպերատիվի շագահործման է հանձնվել Օքսֆամի և Հազարամյակի մարտահրավերներ հիմնադրամ-Հայաստանի «Ջրից դեպի շուկա» ծրագրի համատեղ ջանքերով:

Ամնտոնյանը պատմեց նաև «Այրում Ֆրուիթս» մրգի և հատապտուղների վերամշակման գործարանի մասին: Համայնքային այս բացառիկ ձեռնարկությունը կառավարվում է «Լճկաձոր» կոոպերատիվի ու նրա հիմնադրած «Միրգ ՍՊԸ»-ի կողմից:



«Այրում Ֆրուիթս»-ը յուրօրինակ բիզնես մոդել է, ընկերության տեսականին ներառում է կոմպոտներ, մուրաբաներ և ջեմեր՝ պատրաստված շրջակա համայնքներում բնականին մոտ եղանակով աճեցվող կամ հարակից անտառներից հավաքված թարմ մրգերից և հատապտուղներից: Գործարանը, որը տնօրինվում և կառավարվում է համայնքային կոոպերատիվի կողմից, սոցիալական ձեռնարկության օրինակ է: Այն նպատակ ունի համայնքի սոցիալական խնդիրները լուծելու:

Ձեռնարկությունում հիմնականում կանայք են աշխատում, ուստի, կարելի է ասել, որ կոոպերատիվը կանանց համար զբաղվածության խնդիր է լուծում՝ դրանով իսկ մեղմելով շատ ու շատ ընտանիքների սոցիալական վիճակը», – հավելում է Ռ. Անտոնյանը:

ՄԱՍՆԱԳԵՏԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

ԹՈՋՆԱԴԲԸ՝ ՈՐՊԵՍ ՕՐԳԱՆԱԿԱՆ ՊԱՐԱՐՏԱՆՅՈՒԹ

Հողի բերրության կարգավորման, գյուղատնտեսական մշակաբույսերի բերքաբերության բարձրացման, ստացվող արտադրանքի որակական ցուցանիշների բարելավման գործում, ագրոտեխնիկական համալիր միջոցառումների շարքում ուրույն պեղ է զբաղեցնում գյուղատնտեսության քիմիացումը՝ հանքային և օրգանական պարարտանյութերի կիրառումը:

Վերջինիս՝ օրգանական պարարտանյութերի կիրառումը ոչ միայն բույսերին ապահովում է սննդատարրերով, այլև դրական ազդեցություն է թողնում հողերի ֆիզիկաքիմիական, ֆիզիկական, կենսաքիմիական և ագրոքիմիական հատկությունների վրա, բարելավում է հողերի ջրային, ջերմային, օդային ռեժիմները:

Այդ առումով դեռևս խորհրդային տարիներին մեր գիտնականների կողմից մշակված էին ցանքաշրջանառության համակարգում օրգանական պարարտանյութերի (հիմնականում՝ գոմաղբ) կիրառման չափաքանակները, ժամկետները, ձևերը, որոնք տրվում էին հիմնականում շարահերկ մշակաբույսերի ցանքերում: Առանձին տրվում էր նաև դրանց կիրառությունը պտղատու և խաղողի այգիներում:

Այդ տարիներին հիմնական օրգանական պարարտանյութը գոմաղբն էր, որի քանակը կազմում էր տարեկան շուրջ 2 միլիոն տոննա՝ շնորհիվ անասնապահական համալիրների գոյության: Այլ օրգանական պարարտանյութերը՝ թոչնաղբ, տորֆ, կոմպոստ, սիդերատներ և այլն. արտադրության ցածր տեսակարար կշռի պատճառով հաշվի չէին առնվում:

Խորհրդային իշխանության փլուզումից հետո



պատճառ դարձավ անասնապահական համալիրների քայքայման, որի արդյունքում գոմաղբի ստացումը խիստ կրճատվեց, իսկ հիմնական մասն էլ ծառայում էր որպես վառելիք:

Ի տարբերություն գոմաղբի՝ շնորհիվ թոչնաբուծական ֆաբրիկաների ստեղծման և զարգացման, մեծ ծավալների հասավ թոչնաղբի արտադրությունը (տարեկան շուրջ 200 հազար տոննա): Միայն Երևանում և նրա շրջակայքում դրանց թիվը հասավ 5-ի (Երևան, Նուբարաշեն, Ջրառատ, Արզնի, Լուսակերտ): Այսինքն՝ անհրաժեշտություն առաջացավ գյուղատնտեսական ցանքատարածությունների թոչնաղբով պարարտացման հնարավորություն: Անհրաժեշտ էր տալ առաջարկություն՝ թոչնաղբի կիրառման չափաքանակներին, ժամկետներին և այլնի մասին:

Ի տարբերություն նախկին խորհրդային միության այլ հանրապետությունների, որտեղ թոչնաղբը այս կամ այն չափով կիրառվել էր (որպես օրգանական պարարտանյութ), մեր հանրապետությունում նման ուսումնասիրություններ ընդհանրապես չէին տարվել՝ նկատի ունենալով վերջինիս տեսակարար կշռի ցածր լինելը և շատ տիպիկ հողեր:

Գյուղատնտեսական մշակաբույսերի ցանքերում թոչնաղբի կիրառման հարցերով ուսումնասիրությունները սկսվեցին 2002 թվականից՝ այն էլ շատ փոքր մասշտաբներով: Ուսումնասիրությունները տարվեցին Արարատյան հարթավայրի ոռոգելի գորշ մարգագետնային հողերի վրա, սկզբնական շրջանում վաղահաս կարտոֆիլի, ապա նաև՝ լոլիկի ու տաքդեղի ցանքերում: Սկզբնական շրջանում թոչնաղբի կիրառման նորմաների ընտրության հարցում օգտվել ենք այլ հանրապետություններում եղած տվյալներից:

Բայց քանի որ այնտեղ եղած տվյալների միջև տարբերությունը բավականին լայն էր (1.0-53.5 տ/հ), հաշվի առնվեց նաև թոչնաղբում պարունակող սննդատարրերի քանակը: Ըստ գրական տվյալների՝ բույսերին մատչելի ազոտի քանակը թոչնաղբում, կախված թոչնաղբի տեսակից, կազմում է 3.5-5.0 %: Հարկ համարվեց ստուգել ու ճշտել մեր հանրապետության թոչնաֆաբրիկաներում արտադրվող թոչնաղբում սննդատարրերի պարունակությունը: Ստացվեց հետևյալ պատկերը. ազոտի պարունակությունը՝ 2.5-3.7 %, ֆոսֆորինը՝ 2.2-3.2 %, կալիումինը՝ 3.5-3.8 %:

Ընդ որում, սննդատարրերի պարունակության նման տարբերությունը պայմանավորված է նաև թոչնաղբի որակից, կախված ցանքարի տեսակից (մեր պայմաններում՝ ավազ, հրաբխային շլաք, ծղոտ և անցամքար):

Հիմք ընդունելով վերը նշված ցուցանիշները՝ փորձերում ընտրել ենք թոչնաղբի կիրառման հետևյալ նորմաները՝ 10, 15, 20 և 25 տ/հ:

Կարտոֆիլի հետ տարված բազմամյա փորձերում ընտրված նորմաներից առավել արդյունավետը եղել է 20 տ/հ-ը: 10-15 տ/հ չափաքանակների դեպքում, կարտոֆիլի բերքատվությունը համեմատաբար ցածր է եղել, երևի թե սննդանյութերի պակասության պատճառով, իսկ 25 տ/հ-ի դեպքում բույսերի վեգետացիան ձգձգվում է ազոտի ավելցուկի հետևանքով:

Նման հետազոտություններ հետագայում տարվել է նաև լոլիկի և պղպեղի ցանքերում: Այստեղ թոչնաղբի կիրառման լավագույն նորման եղել է 25 տ/հ-ը: Դրանց արդյունքները մեր կողմից առաջարկվել են արտադրությունում կիրառելու համար:

Ուսումնասիրության տարիներին հանքային պարարտանյութերի մատակարարման վիճակը մեր հանրապետությունում բավականին լուրջ էր. սեփական արտադրություն չկար, ներկրվող քանակությունն էլ խիստ անբավարար էր և բարձրարժեք: Այդ պատճառով էլ ուսումնասիրվել է թոչնաղբի առանձին կիրառությունը: Այժմ, երբ հանքային պարարտանյութերի մատակարարման վիճակը այս կամ այն չափով կարգավորվել է, գներն էլ կայունացել են, անհրաժեշտություն է առաջացել ուսումնասիրել դրանց համատեղ կիրառման հնարավորությունը: Այս դեպքում հնարավոր կլինի հողերի բերրությանը, մշակաբույսերի բերքատվության բարձրացմանը զուգընթաց ավելի մեծ տարածություններ պարարտացնել: Ուսումնասիրությունները տարվել են լոլիկի և տաքդեղի հետ հետևյալ սխեմայով. 1. թոչնաղբ՝ 25 տ/հ 2. թոչնաղբ՝ 20 տ/հ+ 30-ական կգ. ազոտ յուրի հաշվով հանքային պարարտանյութեր 3. թոչնաղբ՝ 15 տ/հ+60-ական կգ. հանքային պարարտանյութեր 4. թոչնաղբ՝ 10 տ/հ+90-ական կգ. հանքային պարարտանյութեր 5. թոչնաղբ-5 տ/հ+ 120-ական կգ. հանքային պարարտանյութեր:

Ուսումնասիրությունների արդյունքները ցույց են տվել, որ փորձարկված տարբերակներում կիրառված պարարտանյութերի արդյունավետությունը միանման է եղել՝ բացառությամբ թոչնաղբ 5 տ/հ + 120-ական կգ. հանքային պարարտանյութեր տարբերակի: Վերջինիս բերքը բավականին պակաս է եղել:

Հետազոտությունների ընթացքում ուսումնասիրվել է նաև ստացված արտադրանքում նիտրատների պարունակությունը: Արդյունքները ցույց են տվել, որ թոչնաղբի կիրառման շնորհիվ, նիտրատների պարունակությունը գտնվում է թույլատրելի սահմաններում: Այսպիսով՝ հիմք ընդունելով մեր հետազոտությունների արդյունքները՝ հանրապետության Արարատյան հարթավայրի ֆերմերային տնտեսություններին առաջարկում ենք՝ կարտոֆիլի, լոլիկի և տաքդեղի ցանքերում կիրառել օրգանական և հանքային պարարտանյութերի հետևյալ չափաքանակները. կարտոֆիլի ցանքերում՝ թոչնաղբ՝ 20 տ/հ, թոչնաղբ՝ 15 տ/հ +30-ական կգ. հանքային պարարտանյութեր, թոչնաղբ՝ 10 տ/հ+ 60-ական կգ. հանքային պարարտանյութեր, լոլիկի ու տաքդեղի ցանքերում՝ թոչնաղբ՝ 25 տ/հ, թոչնաղբ՝ 20 տ/հ + 30-ական կգ. հանքային պարարտանյութեր, թոչնաղբ՝ 15 տ/հ + 60-ական կգ. հանքային պարարտանյութեր, թոչնաղբ՝ 10 տ/հ +90-ական կգ. հանքային պարարտանյութեր: Նշված տարբերակներից որևէ մեկը, որի հնարավորությունը ունի ֆերմերը, կիրառելի և ընդունելի է: Ընդ որում, թոչնաղբը, ֆոսֆորական և կալիումական պարարտանյութերը տրվում են հողին ցանքից առաջ, ազոտականը՝ սնուցման կարգով՝ յուրաքանչյուր անգամ 30 կգ./հ ազոտ յուրի հաշվով:

Ա. Ս. Խաչատրյան

ՀԱԱՀ «Հ. Պետրոսյանի անվ. Հողագիտության, ագրոքիմիայի և մելիորացիայի գիտական կենտրոն» մասնաճյուղի ավագ գիտ. աշխատող

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄ

Արդյունավետ ու հետևողական վերահսկողություն իրականացնելու համար

Օրերս ԳԼ սննդամթերքի անվտանգության պերական ծառայություն էին հրավիրվել անասնապահական ֆերմաների, սպանդանոցների և ձկնաբուծարանների ներկայացուցիչները՝ ՀՀ կառավարության մայիսի 25-ի նիստում հաստատված՝ լիազոր մարմնի կողմից անասնաբուծության բնագավառում գործունեություն իրականացնող տնտեսավարողների մոտ ստուգումների իրականացման ստուգաթերթերի պահանջները ներկայացնելու նպատակով:



Ծառայության անասնաբուծության տեսչության պետ Հովհաննես Մկրտչյանը տեղեկացրել է, որ անասնապահական ֆերմաներում, սպանդանոցներում, ձկնաբուծական տնտեսություններում այսուհետ ստուգումներն իրականացվելու են ստուգաթերթերի միջոցով և հավաստիացրել, որ այն բխում է նախ և առաջ տնտեսավարողների շահերից՝ նախապես սահմանելով ստուգման շրջանակը և նվազագույնի հասցնելով հնարավոր կոռուպցիոն ռիսկերը:

«Սա նշանակում է ռեսուրսների խնայողություն, ենթադրում է անասնաբուծության բնագավառում ստուգումների արդյունավետության բարելավում, նպաստում է պետական վերահսկողության գործողությունների միասնականությանը, պարզեցմանը, թափանցիկությանը և արդյունավետությանը», - պարզաբանել է պարոն Մկրտչյանը:

ՍԱՊԾ ռիսկերի կառավարման վարչության պետ Հասմիկ Թումոյանը տնտեսավարողներին տեղեկացրել է, որ ստուգաթերթը պարունակում է թե տեղեկատվական, թե վերահսկողական բնույթի հարցեր, որոնք առավելագույնս հստակեցնում են տեսչի և տնտեսավարողի հարաբերությունները և թույլ տալիս նախապես խուսափել անհամապատասխանություններից:

Ստուգաթերթերի միջոցով ստուգումների իրականացման նորմատիվային պահանջների ապահովումը նաև հիմք է ռիսկերի գնահատմանն ուղղված անհրաժեշտ տեղեկատվական բազայի ստեղծման համար:

ՍԱՊԾ պաշտոնյաները պատրաստակամությամբ են հայտնել տրամադրել խորհրդատվություն և հնարավոր աջակցություն՝ ստուգաթերթով նախատեսված ցանկացած իրավական-նորմատիվային փաստաթղթի և դրա պահանջների վերաբերյալ, պատասխանել տնտեսավարողների հարցերին:

Ստուգաթերթերի հիման վրա իրականացվող ստուգումները կիրառվում են պատշաճ հիգիենիկ և արտադրական գործելակարգի, վտանգի վերլուծության և հսկման կրիտիկական կետերի (ՎՎՀԿԿ, HACCP) համակարգ չներդրած տնտեսավարող սուբյեկտների դեպքում:

ԲՈՒՅՍԵՐԻ ԱՇԽԱՐՀ

ԹԱՎՇԱԾԱՂԻԿ ԿԱՄ ՄԱԽՄՈՒՐԻ

Աստղածաղկավորների ընտանիքին պատկանող միամյա կամ բազմամյա երկշաքիլավոր խոտաբույսերի ցեղ է, որն ընդգրկում է մոտավորապես 59 տեսակ: Ցողուններն ուղղահայաց են, ամուր: Կազմում են հավաքված կամ տարածված 20-120 սմ բարձրությամբ թփեր: Ցողուններն ուղղահայաց են, ամուր, տերևները՝ փետրածև բաժանված, մեծ մասամբ՝ ատամնաեզր, բացից - մուգ կանաչավուն, հերթադիր կամ հակադիր դասավորված: Մեզ ծանոթ ծաղիկներն, իրականում, ծաղկազամբյուղներ են, որոնք բաղկացած են լայն լեզվակավոր, հորիզոնական դիրքով տեղակայված թերթիկներից ու կենտրոնական, երկսեռ, խողովակաձև ծաղիկներից: Ծաղկազամբյուղները միայնակ են կամ հավաքված բարդ ծաղկաբույլերի մեջ: Թավշածաղիկների գունային գամման շատ լայն է՝ վառ դեղին, նարնջագույն, կարմիր, շագանակագույն, երբեմն՝ երփներանգ: Մերմերը գտնվում են խողովակավոր ծաղիկների ստորին մասում, երկարավուն են, սև, հիմքում՝ գորշագույն: Մեկ կգ զանգվածում կարող է լինել 280-700 սերմ: Բարենպաստ պայմանների դեպքում հեշտությամբ բազմանում են ինքնացան եղանակով: Բույսերն աճում են արևմտահայկական միջին և արևելահայկական նահանգները տարածված է *T. tenuifolia*, իսկ Հարավային և Հյուսիսային Աֆրիկայում՝ *T. Erecta* տեսակները: Եվրոպայում բերվել 16-րդ դարում: Ներկայումս Ֆրանսիայում, Ուկրաինայում, Վրաստանում լայնորեն մշակվում է *T. patula* տեսակը՝ որպես եթերայուղատու ու համեմունքային մշակաբույս: Վրաստանում ու Հյուսիսային Կովկասում հայտնի է «Իմերեթի զաֆրան», վրացերեն՝ խավերդիս կամ մախմուրի անվանումներով: Թավշածաղիկը մշակվում է նաև Հնդկաստանում, Չինաստանում, Ավստրալիայում և այլ երկրներում:

Թավշածաղիկ լայնատարած. *T. patula*

Այլ անվանումներն են՝ Թ. մանրածաղիկ, մախմուր: Մշակվում է որպես միամյա բույս: Ցողունը ճյուղավորվող է, 20-40 սմ բարձրությամբ: Կազմում է լայն, խիտ թփեր: Տերևները փետրածև կտրված են, տերևիկները՝ նեղ, սուր-նշտարաձև: Խողովակաձև ծաղիկներում կա թվով 5 առեջ, վարսանդն ունի 2 սպի: Բույսի տերևներն ու ծաղիկն ունեն սուր հոտ: Ծաղկում է հունիս-սեպտեմբերին: Փորձառու ծաղկաբույծները սկզբում ցանում են սերմերը ջերմոցում՝ մարտի կեսերին, իսկ ուշ գարնանային ցրտահարության վտանգն անցնելուց հետո տեղափոխում են դաշտ: Ծաղկում է ցանքից մոտավորապես 2 ամիս անց: Գերադասում է ավազակավային, հարուստ, չափավոր խոնավ, փխրուն հողերը: Լուսասեր, ջերմասեր բույս է: Ծաղիկի զամբյուղների տրամագիծը 2-3 սմ է, ծաղկեպսակը՝ պարզ, ոչ բազմաթերթիկ, որի հետևանքով ավելի հասանելի են միջատներին: Մեղրատու բույս է: Մթերելու նպատակով հավաքեք ծաղկանոցի արևմտյան ու հարավային կողմերում աճող թփերի ծաղիկները, որոնք ավելի խոշոր ու առողջ են: Ձևավորվել է ավանդույթ, որի համաձայն թավշածաղիկը պետք է հավաքել ու մթերել օգոստոսի 10-20-ը: Այդ օրերին հում է նշվել է Նավասարդը, իսկ ներկայումս՝ Սբ. Աստվածածնի տոնը: Ծաղիկները փռում են բարակ շերտով կամ անցկացնում թելի վրա ու չորացնում օդափոխվող ծածկի տակ: Մթերում են նաև վերգետնյա կանաչ զանգվածը: Չոր հումքը պահում են տուփերի մեջ՝ մինչև 2 տարի: Ծաղկազամբյուղի տերևիկների վրա կան եթերային յուղեր արտադրող գեղձիկներ: Հավաքելու ընթացքում պահպանեք զգուշավորություն, քանի որ շատերի մոտ կարող է լինել անհատական անընկալունակություն բույսի եթերային յուղի նաև լեզվակներով: Թավշածաղիկը հաճախ տնկում են սոխի, կարտոֆիլի, այլ մշակաբույսերի մարգերի միջև կամ խոտը մանրացնում են ու խառնում բնահողին, քանի որ այն ունի ուժեղ ար-



տահայտված մանրեասպան, հակասկային ազդեցություն:

Բույսի քիմիական բաղադրությունը հետևողականորեն ուսումնասիրել է բազմավաստակ գիտնական, մեր հայրենակից Էդուարդ Հովհաննիսյանը: Հետազոտությունների ճշող մասը կատարվել է Պյատիգորսկի Բժշկական համալսարանում: Հովհաննիսյանի ղեկավարությամբ գրվել ու պաշտպանվել են մոտ 3 տասնյակ թեկնածուական ու 5 դոկտորական թեզեր: Դրանցից մեկում հանգամանորեն ուսումնասիրվել է Թ.մանրածաղիկի որակային ու քանակային քիմիական կազմը: Հայտնաբերվել են կումարիններ, փրփրանյութ, ստերին, դարչնի թթվի ածանցյալներ, բարդ շաքարներ, բարձր ադսորբացող հատկություն ունեցող պեկտին, գեմիցելյուլոզ (A ու B), ամինաթթուներ՝ լեյցին, լիզին, գլուտամին ու ասպարագինի թթուներ, տոկոֆերոլներ, ասկորբինաթթու: Պարունակում է նաև մակրոտարրեր՝ ֆոսֆոր, նատրիում, մագնեզիում, կալցիում, կալիում, միկրոտարրեր՝ երկաթ, ցինկ, մանգան, սելեն, ալյ:

Թավշածաղիկի վերգետնյա մասը պարունակում է 0.29-0.35 % եթերային յուղ, որը ջրից թեթև է: Գույնը դեղին է, որոշ ժամանակ անց մգանում է: Կրասնոյարսկի համալսարանի գիտնականները նշում են, որ եթերային յուղի բաղադրությունը կախված է ենթատեսակից, հավաքման ժամկետից ու տեղանքի բնակչության կազմից: Որպես օրենք, պարունակում է 15-25 % տագետոն, 10-18 % գիդրոտագետոն, մինչև 15 % օցիմենոն (սուլեն է՝ դիգիդրոտագետոն), 6 % կարվոն, նաև լիմալոլ, լիմոնեն, անիսոնի ալդեհիդ, պիպերիտին, այլ՝ ավելի քան 50 բաղադրիչ: Գիտնականները պարզել են, որ եթերային յուղը պարունակում է մինչև 13.7 % անհայտ կուլերներ: Ծաղիկներից ստացված յուղամզվածքը վերականգնում է լյարդի բջիջները, ունի վերքամոքիչ հատկություն: Ֆլավոնոիդ պատույթները նվազեցնում է արյունատար անոթների թափանցելիությունը, ունի հակադիաբետիկ ազդեցություն, նաև P-վիտամինային ակտիվություն: Ժողովրդական բժիշկներին հայտնի են թավշածաղիկի միզամուղ, քրտնամուղ, որդաթափ, հակաբորբոքային հատկությունները: Արմատն ու սերմն ունեն լուծողական ազդեցություն, մաքրում են օրգանիզմը թույներից:

Պյատիգորսկի Դեղագործական ակադեմիայում մշակվել է դեղորայք, որն անցել է փորձնական դեղաբանական հետազոտություն ու հաստատվել է դրա հեպատոպրոտեկտ ու հակախոցային ազդեցությունը:

Զգուշացում. յուղով մշակված մաշկի վրա արևի ճառագայթները կարող են այրվածք առաջացնել: Յուղը փափկեցնում ու վերականգնում է թառամող, չոր մաշկը: Նվազեցնում է հուզական լարվածությունը, սթրեսը, պարզեցնում է գիտակցական ոլորտը: Հնդկաստանում թավշածաղիկի ու սակոլայի ծառի եթերային յուղերի համադրությամբ պատրաստում են արժեքավոր օձանելիք:

Լիլիթ Գասպարյան

ՓՈՐՁԻ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒՄ

Ստեփանավանի պետական գյուղատնտեսական քոլեջի ուսանողների այցը ՀԱԱՀ Վանաձորի մասնաճյուղ

2016-2017 ուս. տարվա ավարտին ՀՀ ԿԳ նախարարության Ստեփանավանի Ա. Քալանթարի անվան պետական գյուղատնտեսական քոլեջի «Անասնաբուծություն» մասնագիտության 4-րդ կուրսի ուսանողները, քոլեջի ուսումնական և արտադրական պրակտիկաների բաժնի վարիչ Տաթևիկ Չոբանյանի, պրակտիկայի ղեկավար Արմինե Պապյանի, մասնագիտական առարկաների դասախոս Վիկտորյա Մելիքսեյանի և լաբորանտ Շուշան Ղուկասյանի ղեկավարությամբ, մասնագիտական կարողությունների և հմտությունների խորացման և կարարելագործման նպատակով, այցելեցին Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարանի Վանաձորի մասնաճյուղ: Ուսանողները «Անասնաբուծասանի պարական փորձաքննության» և «Սննդի անվտանգության» լաբորատորիաներում՝ մասնաճյուղի լաբորանտ Սիլվա Ղուբայանի ղեկավարությամբ, կարարեցին կաթի և կաթնամթերքների, ձվի, փարբեր երշիկների փորձաքննություն:



Հատուկ սարքավորումների և ռեֆրակտոմետրների միջոցով ցորենի և գարու նմուշներում որոշեցին խոնավությունը, ջերմությունը և օւլայի քանակությունը, բանջարեղենի և մրգերի մեջ՝ նիտրատների, ալկոհոլային խմիչքների մեջ՝ էթիլ սպիրտի, մեղրի, մուրաբաների, ջեմերի, պովիդոնների և մրգային հյութերի մեջ՝ շաքարի քանակությունները:

Այնուհետև ուսանողները եղան համակարգչային լաբորատորիայում, գարադարան-ընթերցասրահում և գիտաժողովների դահլիճում, որտեղ դիտեցին մասնաճյուղի աշխատանքային գործունեությանն ու իրենց մասնագիտությանն առնչվող ուսումնական տեսաֆիլմեր:

«Համազանց ուսանելի և օգտակար էին այն ժամերը, որ անցկացրեցին ուսանողներն այս իրաշալի կրթօջախում», - փաստում է պրակտիկայի ղեկավար Տաթևիկ Չոբանյանը:

Ա. Խառապյան
մասնաճյուղի մեթոդիստ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հարգելի քաղաքացիներ,

Տեղեկացնում ենք, որ Գյուղատնտեսական հանրագիտարան ձեռք բերելու համար կարող եք զանգահարել 011 52 48 34 հեռախոսահամարով:



Հանրագիտարաններն առկա են նաև Գյուղատնտեսության աշակ-ցության մարզային կենտրոններում, ինչպես նաև՝ «Նոյան Տապան» և «Բուկինիստ» գրատներում: